

بسمه تعالی  
انستگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین  
معاونت پژوهشی  
کمیته تحقیقات دانشجویی



## پرسشنامه طرح تحقیقاتی دانشجویی

نام و نام خانوادگی مجری/مجریان به فارسی و انگلیسی: لیدا شامخی (Lida Shamekhi)

نام و نام خانوادگی استاد راهنما به فارسی و انگلیسی: فرنوش رشوند (Farnoosh Rashvand)

استاد راهنما: حسین رفیعی (Hossein Rafiei)

دانشکده: پرستاری و مامایی

عنوان طرح (فارسی):

بررسی میزان بروز و عوامل خطر آسیب فشاری ناشی از تجهیزات پزشکی در بیمارستان های آموزشی وابسته به  
دانشگاه علوم پزشکی قزوین

عنوان طرح (انگلیسی):

**Incidence and risk factors of medical device related pressure injury in  
educational hospital affiliated to Qazvin University of Medical Sciences.**

۲-۱ نوع طرح :

بنیادی - کاربردی

☒ کاربردی

بنیادی \*

انجمن زخم فشاری آمریکا<sup>۱</sup>، آسیب فشاری<sup>۲</sup> که در گذشته با نام های زخم فشاری، زخم بستر، دکوبیتوس اولسر نیز شناخته می شد را اینگونه تعریف می کند " آسیب موضعی به پوست یا بافت نرم زیر آن در اثر فشار، که معمولاً بر روی نواحی استخوانی یا در زیر وسایل و تجهیزات پزشکی متصل به بیمار رخ می دهد" (۱). بر اساس گزارش این انجمن، آسیب های فشاری در ۶ مرحله دسته بندی می شود (۱): **آسیب فشاری مرحله یک:** در این مرحله اپیدرم در ناحیه برجستگی استخوانی قرمز رنگ شده است به طوری که وقتی به آن ناحیه فشار وارد می کنیم تغییر رنگ نمی دهد و همچنان قرمز باقی می ماند. این مرحله در افراد بارنگ تیره قابل تشخیص نیست. این مرحله ممکن است با قرمزی ساده اشتباه گرفته شده و درمان نشود که در این صورت به مرحله دوم تبدیل می شود. پیشگیری از توسعه زخم در این مرحله بسیار ساده بود و با تغییر وضعیت بیمار پس از چند ساعت بهبودی حاصل می شود، **آسیب فشاری مرحله دو:** در این مرحله علاوه بر اپیدرم درم منطقه تحت فشار نیز درگیر شده است. در این مرحله ظاهر پوست به صورت براق، صورتی رنگ و معمولاً بدون ترشحات است. گاهی در این مرحله تاول نیز دیده می شود، **آسیب فشاری مرحله سه:** به دنبال عدم درمان در مرحله یک و دو آسیب فشاری به مرحله سوم توسعه می یابد که در این مرحله بخش وسیع تری از لایه های پوست درگیر می شود، پوست به صورت کامل تخریب شده و آسیب ممکن است به بافت های زیر جلدی نیز نفوذ کرده باشد ولی هنوز عضله عصب و تاندون ها درگیر نشده است، **آسیب فشاری مرحله چهار:** در صورت عدم درمان آسیب فشاری در مرحله سوم بافت به سمت مرحله چهارم پیشروی می کند؛ که در این مرحله پوست به صورت کامل از بین می رود و عصب عضله و تاندون های ناحیه نیز درگیر می شوند بافت اسکار با بافت های لزج در ناحیه دیده می شوند این نوع آسیب حتی ممکن است با دست اندازی به استخوان های باعث استئو میلیت نیز گردد، **آسیب فشاری غیر قابل درجه بندی<sup>۳</sup>:** در این مرحله تخمین عمق زخم بسیار مشکل است، تمام عمق پوست درگیر شده است و بافت اسکار به وفور یافت می شود وجود ترشحات به رنگ سبز، زرد، قهوه ای و مشکی و بافت لزج در منطقه وجود دارد و کار برای تیم درمان بسیار مشکل و گیج کننده است و روند درمان تا زمانی که بافت مرده و اسکار برداشته نشود میسر نیست، **مرحله آسیب عمقی بافت:** این مرحله زمانی اتفاق می افتد که مراحل قبل بدون درمان و رسیدگی باقیمانده باشد در این مرحله تخمین عمق آسیب پوست غیر قابل تشخیص است. پوست سالم به نظر می آید و فقط کبودی مختصری در ظاهر پوست نمایان است در این نوع آسیب پوستی ناحیه مبتلا دردناک، سخت، گرم و یا سردتر از نقاط اطراف است (۱).

بروز آسیب فشاری در یک بیمار می تواند عوارض قابل توجهی را برای بیمار، خانواده بیمار و سیستم های بهداشتی و درمان به همراه داشته باشد که از آن جمله می توان به مواردی مانند درد مداوم، کاهش استقلال بیمار، آسیب به یکپارچگی بیمار و کاهش توانایی و تمایل به شرکت در فعالیت های اجتماعی، کاهش کیفیت زندگی، افزایش طول مدت بستری در بیمارستان، افزایش خطر عفونت، افزایش خطر مرگ و افزایش هزینه های بیمارستانی اشاره نمود (۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷). در رابطه با شیوع بین المللی آسیب فشاری، میزان شیوع آسیب فشاری در چین حدود ۲ درصد (۸)، در اندونزی حدود ۴ درصد (۹)، در فرانسه حدود ۹ درصد (۱۰)، حدود ۹ درصد در فنلاند (۱۱) و در

<sup>۱</sup> - National Pressure Ulcer Advisory Panel

<sup>۲</sup> - Pressure Injuries

<sup>۳</sup> Unstageable pressure injury

ترکیه ۱۲,۵ درصد (۱۲) گزارش شده است. در ایران آمار کشوری در این زمینه وجود ندارد و شیوع در مطالعات منطقه ای شیوع را از ۵ تا ۴۵ درصد متفاوت گزارش نموده اند (۱۳-۱۶).

یکی از انواع آسیب فشاری که در سال های اخیر بسیار مورد توجه قرار گرفته است، آسیب های فشاری ناشی از تجهیزات پزشکی است (۱). در سال ۲۰۱۵ بلک و همکاران آسیب فشاری ناشی از تجهیزات پزشکی را اینگونه تعریف نمودند " آسیب فشاری ناشی از هر نوع وسیله پزشکی که به منظور تشخیص و یا درمان استفاده می شود به گونه ای که شکل آسیب ایجاد شده تا حدود زیادی متناسب با شکل و ساختار وسیله استفاده شده باشد" (۱۷). بروز آسیب ناشی از تجهیزات پزشکی امروزه به چالشی جدید و اساسی برای ارائه دهندگان خدمات سلامت تبدیل شده است (۱۸) به گونه ای که در تعریف جدید آسیب فشاری که در سال ۲۰۱۶ توسط انجمن آسیب فشاری آمریکا ارائه شد، بخش آسیب فشاری ناشی از تجهیزات پزشکی نیز به تعریف اضافه گردید (۱). با توجه به اهمیت موضوع آسیب فشاری ناشی از تجهیزات پزشکی، پژوهشگران زیادی علاقه مند به پژوهش در این زمینه شده اند که در قسمت مرور متون با جزییات به آنها اشاره شده است ولی به صورت کلی نتایج مطالعات گذشته بیانگر این موضوع اند که استفاده از وسایل و تجهیزات پزشکی می تواند به شکل قابل توجهی بیماران را مبتلا به درجاتی از آسیب فشاری نماید. اگرچه این موضوع در طی یک دهه گذشته در دنیا مورد توجه قرار گرفته است ولی تاکنون به صورت دقیق در ایران به موضوع آسی فشاری ناشی از تجهیزات پزشکی پرداخته نشده است.